VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Rahoitusdatan käyttökehys - U-kirjelmä

FINANSSINEUVOS RISTO KOPONEN
TALOUSVALIOKUNTA
1.12.2023

Yleistä

- Asetusehdotus rahoitusdatan saatavuutta koskevasta kehyksestä sekä Euroopan parlamentin ja Neuvoston asetusten (EU) No 1093/2010, (EU) No 1094/2010 ja (EU) No 2022/2554 muuttamisesta (nk. FIDA, Financial Data Access).
- Annettu 28.6.2023, osana maksupalvelupakettia
- EU-asiain komitean rahoituspalvelut ja pääomaliikkeet -jaoston (jaosto 10) sekä vakuutuspalvelut-jaoston (jaosto 16) kirjallisessa menettelyssä 19.–27.9.2023

”Iso kuva”

- Euroopan datastrategia: luodaan datalle sisämarkkinat, jonka myötä EU on globaalisti kilpailukykyisempi ja joka edistää innovatiivisia prosesseja, tuotteita ja palveluita:
  - data voi liikkua vapaasti EU:n sisällä ja alojen välillä kaikkien hyödyksi
  - noudatetaan asianmukaisesti EU:n sääntöjä, erityisesti yksityisyyden suojaa ja tietosuojaa koskevia sääntöjä sekä kilpailulainsäädäntöä
  - datan saantia ja käyttöä koskevat säännöt ovat oikeudenmukaiset, käytännölliset ja selkeät.
  - Elementtejä: mm. datasäädös, digimarkkinasäädös, sekä nyt keskusteltava FIDA
- Suomi pitänyt tärkeänä tiedon hyödyntämistä tuottavuuden kasvattamiseen, uuden kestävän kasvun sekä uusien palvelujen ja liiketoiminnan luomiseen (E-kirjelmä LVM2020-00037), mm:
  - ”Datan saatavuutta, hyödyntämistä ja yhteentoimivuutta tulee lisätä yli sektorirajojen.”
  - ”Sisämarkkinoiden syventäminen ja esteiden poistaminen edellytyksiä sille, että yritykset, julkinen sektori ja kuluttajat voivat hyödyntää uusien teknologioiden ja digitaalisten palveluiden suomat mahdollisuudet ja valinnan vapauden.”
  - ”Digitaalisen infrastruktuurin investoinneille, yhteyksien kustannustehokkaalle rakentamiselle ja uusien teknologioiden sekä palvelumallien kehitystyölle tulee luoda ennakoitavat ja suotuisat puitteet ja EU:n tulee edistää tasapuolisia toimintamahdollisuuksia markkinoilla teknologisesti neutraalilla tavalla rajaamatta yksittäisten yritysten valintoja tai palveluntarjontaa.”
  - ”Suomi tukee vahvasti komission ihmiskeskeistä lähestymistapaa ja tavoitetta pyrkiä yhtenäistämään unionin kehitystä sen yhteisiä arvoja kunnioittaen sekä parantamaan kansalaisten osallisuutta, luottamusta ja yhteiskunnan demokratiakehitystä.”

Mihin FIDAlla pyritään

- Ongelma: kansalaiset ja yritykset eivät halua jakaa dataansa, luottamus puuttuu
- Ratkaisu: luodaan kehikko datan jakamiselle, jossa datan omistaja keskiössä → saavutetaan etuja paremmin räätälöityjen rahoitusmarkkinapalveluiden muodossa
- Mahdollistavaa sääntelyä, jossa toimiala saa pitkälti määrittää miten datan jako käytännössä toimii. Hyödyt riippuvat lopulta siitä, miten toimiala hyödyntää datan jakomahdollisuuksia ja kehittää tietojen pohjalta palveluita.

Pääasiallinen sisältö

- Datanhaltijan annettava data datan käyttäjille asiakkaan pyynnöstä
  - ilmainen asiakkaalle
  - Asiakas määrittää mitä dataa antaa, kenelle ja mitä tarkoitusta varten, hallinnoi lupiaan valtuutusten hallintatyökalulla (ns. data access permission dashboard)
- Datan käyttäjiä voivat olla rahoitusmarkkinatoimijat toimilupansa nojalla + uudet rahoitustietopalveluntarjoajat
  - Datan käyttäjät voivat olla myös datan haltijoita
- Data jaetaan tiedonjakojärjestelmässä (data sharing scheme) per tietoluokka
  - järjestelmässä sovitaan mitä yleisiä standardeja datan jaossa käytetään, maksimikompensaatiomalli datan jakamisesta, vastuut
  - järjestelmän hallinnossa datan käyttäjät ja haltijat (tasapainoisesti) + asiakas ja kuluttajaorganisaatiot, kaikkia jäseniä kohdeltava tasapuolisesti
  - Jos ei synny markkinaehtoisesti, komissio määrää data- ja käyttöliittymästandardit, kompensaatiomaksimin ja vastuut asetuksella
- Sovellusala laaja, sisältäen hyvin kattavasti rahoitusmarkkinatoimijat ja –tiedot
  - Mm luotto- ja vakuutuslaitokset, PIt, sipat, kryptovara, rahasto- ja joukkorahoitustoimijat,
  - Mm. Lainat, säästöt, sijoitukset, ammatilliset lisäeläkkeet, vahinkovakuutukset, yritysten luottokelpoisuusarvioinnit
  - Pl. Maksutilitiedot (PSDn alla), sairausvakuutukset, luonnollisen henkilön luottokelpoisuusarviointi

Valtioneuvoston kanta

- Valtioneuvosto pitää asetusehdotusta ja sen tavoitteita lähtökohtaisesti perusteltuna. Asetusehdotus mahdollistaa turvallisemman ja laajemman rahoitustietojen jakamisen, mahdollistaen parempien tietoon perustuvien tuotteiden ja palveluiden luomisen ja siten hyödyttäen asiakkaita.
- Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti:
  - päätösvalta omien tietojensa jakamisesta asiakkaalla
  - asiakkaiden hallintaa tiedonjakovaltuutuksistaan helpotetaan → edistää asiakkaiden luottamusta omien tietojensa jakamiseen.
  - tiedonjakojärjestelmissä pyritään tasapuolisuuteen eri intressitahojen välillä
  - sovelletaan merkittävää lisäarvoa tuoviin tietokokonaisuuksiin, jotka eivät aiheuta taloudellisen syrjäytymisen riskiä asiakkaille
- Asetusehdotusta ja sen soveltamisalaa pyrittävä selkeyttämään, erityisesti jaettavien tietojen osalta (ajantasainen vs. asiakassuhdetta perustettaessa kerätty tieto, jalostetun tiedon jako, luoton määritelmä, vakuutetun ja vakuutuksenottajan suhde suostumuksen antamisessa). Erityisesti selkeytettävä liikesalaisuuksien suojaa. Lisäksi pyrittävä tukemaan suhteellisuusperiaatteen toteutumista.
- Asetusehdotuksella luodaan uutta rahoitusmarkkinasääntelyä → kiinnitettävä huomiota ehdotuksen yhdenmukaisuuteen EU:n tietosuojasääntelyn kanssa sekä seuraamussäännösten riittävään selkeyteen ja yksiselitteisyyteen. Asetusehdotuksen pitäisi olla yhdenmukainen data- ja digimarkkinasäädösten kanssa.
- Määräajat tiedonjakojärjestelmien perustamiselle tulisi asettaa realistisesti, markkinatoimijoilla oltava aidot mahdollisuudet toimia niiden mukaisesti

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos

RISTO KOPONEN, FINANSSINEUVOS
ETUNIMI.SUKUNIMI@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET